

maite te episekopo i te mau mana'o e i reira e horo'a ai i te faaueraa.

Ua riro te mau misionare rave tamau ei rave'a tauturu rahi no te mau paroisa i roto i teie ohipa faaoraraa. E mea apâ ratou e te i ho'i i te puai. E mea au na ratou te tapura i'oa taata no te rave i te ohipa i piha'i iho ia ratou. E mea au na ratou ia rave i te ohipa i piha'i iho i te mau melo o te paroisa. Ua ite ratou e, e mau rave'a maitai roa te reira no ta ratou ohipa imiraa. E hinaaro rahi to ratou ia patu i te basileia o te Fatu. Ua ite papû ratou e, e riro mai ratou mai te Mesia te huru a rave ai ratou i teie mau ohipa faaoraraa.

Ei opaniraa, te hinaaro nei au e faa'ite atu ia outou i te tahi â faufaa mo'e tei itehia i roto i teie aamu no te papa'iraa mo'a. Tei roto i te irava 5: « E ite atura Iesu i to ratou faaroo » (reta tei faahuru-ê-hia). Aita vau i haru i te reira na mua a'enei—to ratou faaroo. E nehenehe atoa to tatou faaroo amui e tauturu i te ora maitai o vetahi ê.

O vai teie mau taata ta Iesu e parau nei? E nehenehe e parau e, o na taata ia e maha tei amo i te taata hapepa, te taata hapepa iho, te mau taata tei pure no'na e te mau taata atoa tei tae mai i reira no te faaroo i te pororaa a Iesu ma te anaanatae marû noa i roto i to ratou aau ia tupu te semeio. E nehenehe atoa e parau e, o te hoë hoa faaipoipo, hoë metua, hoë tamaiti e aore râ, hoë tamahine, hoë misionare, hoë peresideni pupu autahu'araa, hoë peresideni Sotaiete Tauturu, hoë episekopo, e hoë hoa i te atea ê roa. E nehenehe tatou paatoa e tauturu i te tahi e te tahi. E mea ti'a ia tatou ia rave itoito i te faaoraraa i te feia i roto i te fifi.

Te faa'ite papû nei au e, e Atua no te mau semeio Iesu Mesia. Ua here Iesu Mesia ia tatou paatoa e e mana To'na no te faaora e no te rapaau i te tino e te varua. Mai te mea e, e tauturu tatou Ia'na i roto i Ta'na ohipa faaoraraa i te varua, e faaora-atoa-hia tatou na roto i taua ohipa ra. Te faa'ite papû nei au i te reira na roto i To'na i'oa mo'a, o Iesu Mesia, amene. ■

NOTA

1. Hi'o, ei hi'oraa, Thomas S. Monson, « Ta tatou hopoi'a ia faaora », *Liahona*, Atopa 2013, 5.

Na Elder D. Todd Christofferson

No te Pûpû no te Tino Ahuru Ma Piti Aposetolo

Ti'amâ e a muri noa'tu, no te haa no ratou iho

Te hinaaro o te Atua maori râ ia riro tatou ei mau tane e ei mau vahine ti'amâ ia tae'ahia ia tatou to tatou faito puai hopea i te pae tino e i te pae varua.

roto i te ha'utiraa teata taata ora a William Shakespeare, *The Life of King Henry V*, te vai ra hoë taime ha'utiraa i te pô i roto i te puhaparaa o te mau fa'ehau peretane i Agincourt na mua noa a'e i ta ratou aroraa i te nuu fa'ehau farani. I roto i te marehurehu e ma te huna i to'na hoho'a mata, ua orihaere te arii Henry na rotopu i te mau fa'ehau ma te ite-ore-hia. Ua paraparau oia ia ratou, ma te tamata i te faito i te morare o to'na nuu iti, e no te mea ho'i e, aita ratou e ite ra o vai oia, ua faa'ite ratou i to ratou mana'o mau. I roto i te tau'araa parau, ua paraparau ratou no ni'a i te iteraa e, tei ia vai ra te hopoi'a no te ohipa e tupu i ni'a i te mau taata i roto i te aroraa—te arii e aore râ, te fa'ehau tata'itahi.

I te hoë taime ua parau te arii Henry, « Te feruri nei au e, e rahi a'e to'u oaoa ia pohe i roto i te nuu a te arii i te pohe i te tahi atu vahi ; e mea tano ho'i ta'na aroraa ».

Te pahono ra o Michael Williams e, « Ua hau atu te reira i ta tatou i ite ».

Ua farii to'na mau hoa, « E, e ua hau atu te reira i te ti'a ia tatou ia ite ; no te mea ua nava'i noa te iteraa tatou e, e mau taata tatou no te arii : mai te

mea e, ua hape ta'na ohipa, eita tatou e faahapahia no te reira, no te mea, ua haapa'o noa tatou i ta'na parau ».

Te parau faahou ra Williams, « Mai te mea e, e ohipa hape, te arii ana'e te faahapahia no te mau mea atoa i ravehia ».

Ma te maere ore, aita te arii Henry i farii i te reira, « Te hopoi'a o te huiraatira, tei ni'a i te arii ; to te varua taata râ, tei ni'a ia'na iho ».¹

Aita o Shakespeare e tamata nei i te faatitiaifaro i teie tau'araa parau i roto i te ha'utiraa teata taata ora, e noa'tu te huru o te reira tau'araa parau, e tamau noa te reira tau'araa parau e tae roa mai i to tatou iho nei tau—tei ia vai ra te hopoi'a no te ohipa e tupu i roto i to tatou oraraa ?

Ia fifi te hoë mea, te vai ra tera huru to te taata ia faahapa ia vetahi ê e aore râ, i te Atua. I te tahi taime, e feruri te taata e aore râ, te mau pupu taata e, e ti'araa to ratou no te tamata i te faauta i te hopoi'a no to ratou maitai i ni'a iho i te tahi atu mau taata e aore râ, i ni'a iho i te hau fenua. I te pae varua, te feruri nei te tahi mau taata e, aita i titauhia i te tane e te vahine ia tutava no to ratou iho parau ti'a—no te mea

ua here e e faaora te Atua ia tatou « mai te au i to tatou vairaa ».

Tera râ, ua opua te Atua e, e ti'a i Ta'na mau tamarii ia rohi ia au i te ti'amâraa morare Ta'na i horo'a mai ia ratou, « ia ti'a i te taata atoa ia faautu'ahia no ta'na iho mau hara ia tae i te mahana haavâraa ra ».² O Ta'na faanahoraa E To'na hinaaro ia ha'uti tatou i te ti'araa rahi no te raveraa i te faaotira i roto i to tatou iho oraraa. Eita te Atua e ora i to tatou oraraa e aore râ e faatere ia tatou mai te huru ra e pepe hurio tatou, mai ta Lucifer ho'i i tuu mai te mana'o. Eita atoa Ta'na mau perophta e farii ia riro ei taata « hutihuti pepe hurio » ei mono i te Atua. Ua parau Brigham Young : « Aita vau e hinaaro i te tahiti noa'tu Feia Mo'a i te Mau Mahana Hopea Nei i ni'a i te fenua nei, e aore râ i ni'a te ra'i, ia au mau i te ohipa ta'u e rave, maori râ ia faatupu te Varua a te Fatu Iesu Mesia, te varua heheuraa, i te reira i roto ia ratou. Ua hinaaro vau ia ratou ia ite no ratou iho e ia maramarama no ratou iho ».³

E no reira, eita te Atua e faaora mai ia tatou « mai te au i to tatou vairaa », a tahiti, no te mea « mai te au i to tatou vairaa » e mea viivii tatou, e « aore ho'i te mea viivii e parahi... i mua ia'na ; na roto ho'i i te reo o Adamu, o Taata Mo'a to'na i'oa ; ete i'oa o ta'na Fanau Tahi, te Tamaiti a te Taata [Mo'a] ».⁴ E a piti, eita te Atua e haa no te faairo i tatou ei hoê mea aita tatou i ma'iti ia riro na roto i ta tatou mau ohipa. Oia mau, ua here Oia ia tatou, e no te mea ua here Oia ia tatou, eita Oia e faahepo e e faaru'e ia tatou. Aita, e tau-turu mai râ Oia ma te arata'i ia tatou. Oia mau, te faa'iteraa papû no te here o te Atua, o Ta'na ia mau faaueraa.

E ti'a ia tatou (te oaoa mau nei ho'i tatou) i te faanahonahoraa i haamauhia e te Atua e ti'a ai ia tatou ia rave i ta mau ma'itiraa, ia haa no tatou iho ma te ite atoa mai i te mau faahopearaa, e aore râ mai ta te mau papa'i-raa mo'a e parau nei, ia « tamata [tatou] i te maramara, ia ti'a ia [tatou] ia ite i te faufaa rahi o te maitai ».⁵ E mauruuru tatou e a muri noa'tu i te mea e, ua upooti'a te Taraehara o te Faaora i ni'a i te hara matamua, i ti'a ai ia tatou ia

fanauhia mai i roto i teie nei ao ma te ore e faautu'ahia no te hara a Adamu.⁶ Na roto i te reira faaoraraa i te hi'araa, ua haamata tatou i te oraraa nei ma te hara ore i mua i te Atua e « ua riro... ei mea ti'amâ e a muri noa'tu, i te ite i te maitai e te ino ; ia rave [tatou] i tei au i to [tatou] iho] hinaaro, e ia ore [tatou] ia ravehia ».⁷ E nehenehe ta tatou e ma'iti i te huru taata ua hinaaro tatou ia riro, e na roto i te tauturu a te Atua, e nehenehe roa ho'i tatou e riro mai mai Ia'na te huru.⁸

E iriti te evanelia a Iesu Mesia i te e'a e tae ai tatou i te faito i titauhia ia tatou ia tapae. Na roto i te Taraehara a Iesu Mesia e To'na aroha, e nehenehe to tatou mau manui-ore-raa i te ora-maitai-roa-raa e i te ora-tamau-noa-raa i te ture tiretiera i te tahuti nei ia tumâhia, e e faati'ahia tatou ia faahotu i te huru o te Mesia. Te titau nei râ te parau faautu'a, eiaha te hoê o teie mau mea ia tupu ma te ore tatou e hinaaro e rohi papû. Te reira ihoa to'na raveraa mai te tau e te tau. Te tumu mau tatou i tae mai ai i ni'a i te fenua nei, no te ma'itiraa ia ta tatou

tata'itahi i rave no te amui atu i roto i te faanahoraa a to tatou Metua.⁹ No reira, e ere roa'tu te faaoraraa i te faahopearaa no te tahiti haapeuraa na te Atua, e aore râ te hoê ohipa e tupu na roto ana'e i te hinaaro o to te ra'i.¹⁰

Te parau faautu'a e hiro'a faufaa rahi ia no te Atua. E nehenehe ta tatou e faatupu i te faaroo i te Atua no te mea e nehenehe e ti'aturi papû Ia'na. Te haapii mai nei te mau papa'ira mo'a ia tatou e, « E ore roa te Atua e taahi na ni'a i te mau e'a afaro ore, e ore atoa ho'i oia e fariu atu i te pae atau e a ore râ i te pae aui, e ore roa atoa ho'i oia e faahuru-ê nei i te mea ta'na i parau ra, no reira e mea afaro noa to'na e'a, e e mea mure ore to'na haerea »,¹¹ e « E ore te Atua e haapa'o i te huru o te taata ».¹² Te turu'i nei tatou i ni'a i te maitai hanahana o te parau faautu'a no te faaroo, no te ti'aturi e no te tia'ira.

Tera râ, ei faahopearaa no te riroraa ei mea parau ti'a hope roa, te vai ra te tahiti mau mea eita te Atua e nehenehe e rave. Eita Ta'na e nehenehe e faaoti noa mai Ta'na e hinaaro ia faaora i te

tahi pae e ia haamou i te tahi pae. Eita Ta'na e nehenehe e « hi'o noa'tu i ni'a i te hara ma te faati'a i te reira ».¹³ Eita Ta'na e nehenehe e faati'a i te aroha ia eiâ i te parau faautu'a.¹⁴

To te Atua haamauraa i te parau o te aroha, e tapa'o faa'ite papû ia no To'na parau ti'a. No To'na parau ti'a i haamaui ai Oia i te rave'a e ti'a ai i te aroha ia rave i ta'na tuhah faufaa rahi i roto i to tatou haarea mure ore. No reira i teie nei, « te faati'a noa ra te parau ti'a i ta'na ihora, e te rave noa ra te aroha i ta'na ihora ».¹⁵

Ua ite tatou e, na « te mau ati e te pohe ho'i no'na o tei ore roa i rave i te hara ra, o ta [te Metua] i mauruuru roa ra... te toto no [Ta'na] Tamaiti nei o tei haamaniihia ra »,¹⁶ e faati'a i te mau titaura a te parau ti'a, e faa'ite i te aroha, e e te faaora ia tatou.¹⁷ Area râ, « aita'tu â rave'a o te au i te parau ti'a ra e tupu ai te rave'a faaora, maori râ, na roto i ta te taata tatarahapa ».¹⁸ Na te titaura a te rave'a o te tatarahapa e faati'a i te aroha ia rave i ta'na ohipa ma te ore e taataahi i te parau ti'a.

Aita te Mesia i pohe no te faaora i te taata ma te faataa-ore-raa, no te pupu râ i te tatarahapa. Te turu'i nei tatou i ni'a « i te maitai no'na, no Tei Puai ia faaora »¹⁹ i roto i te ohipa no te tatarahaparaa, te ohipa râ no te tatarahaparaa, o te hinaaro ia o te taata iho ia taui. E no reira, na roto i te fariroraa i te tatarahaparaa ei titaura no te farii i te horo'a no te aroha, ua faati'a te Atua ia tape'a tatou i te hopoi'a no tatou iho. E auraro e e paturu te

tatarahapa i to tatou ti'amâraa morare : « E ti'a'i i te aroha i te faaore i te mau titaura a te parau faautua, e i te haaati i te taata i te rima o te ora, e vaiihohia râ te taata i ore i faaroo e tae noa'tu i te tatarahapa ra ia faautuhia oia e ia titau-hua-hia ia'na i ta te ture e hope roa a'e ; no reira, e faatupuhia'i te rave'a rahi e te mure ore, o te faaora ia'na ana'e o tei faaroo e tae noa'tu i te tatahapa ».²⁰

E ohipa ê te oreraa e maramarama i te parau faautu'a e te aroha o te Atua ; e ohipa ê atoa ho'i te hunaraa i te vai-mau-raa e aore râ, te puai hope o te Atua, tera râ, te faahopearaa o te reira na mea e pitî, e mea iti a'e—e i te tahi taime iti roa ino—i to tatou faito puai hope e te hanahana. Te hoê Atua aita e tuu i te titaura, ua taea noa ia i te hoê Atua aita e vai ra. Hoê ao aita e Atua, aita e Atua ora no te faati'a i te mau ture morare no te faatere e no te haamaitai i Ta'na mau tamarii, e au atoa ia mai te hoê ao aita e parau mau e aore râ, aita e parau ti'a. E ao ia i reira te hi'o-pae-raa (relativisme) morare e faatere arii roa nei.

Te auraa o te parau, hi'o-pae-raa, maori râ, o te taata tata'itahi to'na iho mana faatere teitei a'e. Oia mau, e ere o ratou noa te huna i te Atua te pee i tera huru mana'o. Te vai ra te taata e ti'aturi nei i te Atua tera râ te tamau noa ra ratou i te ti'aturi e, na ratou iho, ratou noa iho e faaoti e aha te maitai e e aha te ino. Teie te parau a te hoê taure'are'a : Aita vau e mana'o nei e, e nehenehe ta'u e parau e, ua hape

te faaroo hindou e aore râ, ua hape te faaroo katorika e aore râ, e mea hape ia tomo i roto i te faaroo epise-kopo—te feruri nei au e, tei te huru noa o te mea ta oe e ti'aturi... Aita vau e mana'o nei e, te vai ra te ti'a e te hape ».²¹ Te tahi faahou, ia uihia oia no ni'a i te tumu o to'na mau ti'atutiraa pae faaroo, ua pahono oia e : « O vau iho—tera mau te faanahoraa. Ta'u e parau nei, nahea e ti'a ai ia vai te hoê mana i ni'a'tu i te mea ta oe e ti'aturi ? »²²

No te mau taata e ti'aturi nei e, e nehenehe te mau mea atoa e riro ei parau mau, e au ia te faa'iteraa i te parau mau papû tei haamauhia no to te ao atoa nei, mai te hoê faahopora—« Aita e nehenehe e faahopera ia'na i tei aturi e parau mau te hoê mea aita vau e au ». Tera râ, aita te reira e tau i te parau mau. Eiaha no te mea aita te hoê taata e au i te ture no te toparaa, aita ia o'na e topa i raro ia ou'a oia na ni'a mai i te hoê mato tarere. Mai te reira atoa no te ture mure ore e no te parau faautu'a. Eita e noaa te ti'amâraa na roto i te pato'ira i te reira, na roto râ i te faahoparaa i te reira. E faatumu atoa te Atua i To'na iho mana i ni'a i te reira. Ahiri e, aita ihoa e parau mau tei haamauhia e o te ore e tauiui, aita ia hoê auraa to te horo'a no te ti'amâraa ia ma'iti, i te mea e, eita roa'tu ia ta tatou e nehenehe e opua e e hinaaro i te mau faahoperaa o ta tatou mau ohipa. Mai ta Lehi i parau : « E mai te mea e parau mai oe e, aore e ture, e parau atoa oe e, aore e hara. E mai te mea e parau oe e, aore e hara, e parau atoa oe, aore e parau-tia. E aore e parau-tia, aore atoa e oaoa. E aore e parau-tia e te oaoa ho'i, aore atoa e utua e te ati ho'i. E aore teie nei mau mea, aore atoa e Atua. E aore e Atua, aore atoa tâua e te fenua ho'i ; no reira aore te hoê mea i hamanihia'i, ia ohipa, e ia ohipahia ; no reira ia ore te mau mea atoa e ti'a'i ».²³

No te mau mea no te pae tino e no te pae varua, ua riro ia te haapa'oraa tatou ia tatou iho ei horo'a no ô mai i te Atua ra, e ia ore ana'e te reira, e ore ia e ti'a ia tatou ia faatupu i to tatou faito puai hopea ei mau tamahine e ei mau tamaiti na te Atua. E riro mai

ia te tiaauraa ia tatou iho ei mana e ei hopoi'a o te titauhia ia tatou ia paruru tamau maite ; i aro-noa-hia na te reira mai te tau na mua'tu i te hamaniraa o te ao nei. E mea ti'a ia tatou ia paruru i te tiaauraa i mua i te mau taata e te mau faanahoraa o te hinaaro (i te tahitai mea ma te mana'o maitai) e faariro ia tatou ei mea ti'amâ ore. E e mea ti'a ia tatou ia paruru i te reira i mua i to tatou iho mau hinaaro ia haapae i te ohipa e titauhia no te faahotu i te mau taleni, te mau aravihu e te huru Mesia.

Te faati'ahia ra te aamu no te hoê taata aita e hinaaro e rave i te ohipa. Ua hinaaro oia ia aupuruhia oia i roto i to'na mau hinaaro paatoa. I roto i to'na feruriraa, e mea ti'a i te Ekalesia e aore râ, i te hau fenua, e aore râ, ia raua toopiti, ia faaamu ia'na, no te mea ua aufau oia i ta'na mau tute e ta'na mau tufaa ahuru. Aita ta'na hoê a'e maa no te amu tera râ, ua pato'i oia ia rave i te ohipa no te faaamu ia'na iho. No to ratou pe'ape'a e te au ore, ua faaoti a'era te feia i tamata i te tauturu ia'na e, mai te mea e, aita oia e hinaaro ia faaha'uti noa a'e i to'na manimani rima no te faaora ia'na iho, e mea tano a'e ia e afai'i ia'na i ni'a i te tanuraa ma'i e vaihi ai e a pohe atu ai. I roto i te tere no te haere i te

tanuraa ma'i, na ô a'era te hoê taata e, « Eita ta tatou e nehenehe e na reira. Te vai ra ta'u te tahi tô popaa, e nehenehe ta'u e horo'a na'na ».

No reira, ua faataa'tura ratou i teie taata, e ua ui maira oia e, « Ua tatarahia te paa ? »

Pahono atura ratou e, « Aita »

Na ô mai nei oia e, « A tere noa ia ».

Te hinaaro o te Atua maori râ ia riro tatou ei mau tane e ei mau vahine ti'amâ ia tae'ahia ia tatou to tatou faito puai hopea i te pae tino e i te pae varua, ia ti'amâ ho'i tatou i te mau ot'i a haamâ o te oraraa veve e i te ruuruuraa o te hara, ia ti'a ia tatou ia oaoa i to tatou iho tura e te ti'amâraa, ia ineine tatou i roto i te mau mea atoa no te apiti atu Ia'na i roto i To'na basileia tiretiera.

Aita vau e ti'aturi nei i teie mana'o hape e, e nehenehe te reira e ravehia na roto noa i ta tatou ana'e tautooraa e aita Ta'na tauturu rahi e te tamau. « Ua ite ho'i tatou e, no roto i te aroha e ora'i tatou, hope noa'tu to tatou itoito atoa ».²⁴ E titau-roa-hia ia tatou ia rave faaoti i te tahiri a'e ohipa e aore râ maitai hou te Atua e tauturu mai ai—e nehenehe te tauturu hanahana ia tae mai ia tatou i te mau hora atoa o te mau mahana atoa, noa'tu te

vahi tei reira tatou i ni'a i te e'a no te haapa'o. Ua ite râ vau e, i ô atu i te hinaaroraa i Ta'na tauturu, e mea ti'a ia tatou ia rave tatou iho, ia tatarahapa, e ia ma'iti i te Atua ia ti'a Ia'na ia ohipa i roto i to tatou oraraa mai te au i te parau faautu'a e te ti'amâraa morare. Te taparu nei au ia amo noa a'e tatou i te hopoi'a e ia haere e rave i te ohipa, ia roaa ho'i i te Atua te hoê mea no te tauturu ia tatou.

Te faa'ite nei au e, te ora nei te Atua te Metua, Ta'na Tamaiti, o Iesu Mesia, to tatou Ora, e tei piha'i iho te Varua Maitai ia tatou. Aita e mana'o tapetepete no ta ratou tauturu ia tatou, e e mea mure ore to Ratou ti'araa no te rave i te reira. « A ara, a ti'a [tatou] i ni'a i te repo ra... ia tupu te mau faufaa ta te Metua mure ore ifafau mai ia [tatou] ».²⁵ Na roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, amene. ■

TE MAU NOTA

1. William Shakespeare, *The Life of King Henry V*, ha'uti 4, tuhua 1, reni 127–29, 131–37, 183–85.
2. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 101:78.
3. Brigham Young, « Sermon », *Deseret News*, 31 no atopa 1855, 267 ; faahithia i roto Terry Givens and Fiona Givens, *The Crucible of Doubt : Reflections on the Quest for Faith* (2014), 63.
4. Mose 6:57.
5. Mose 6:55.
6. Hi'o Te mau Hiro'a Faaroo 1:2 ; hi'o atoa 2 Nephi 2:25 ; Mose 6:53–56.
7. 2 Nephi 2:26 ; hi'o atoa Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 93:38.
8. Hi'o 3 Nephi 12:48 ; 27:27 ; hi'o atoa Roma 8:16–17 ; Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 84:37–38.
9. Hi'o Apokalupo 12:7–9 ; Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 29:36–38 ; Mose 4:3–4.
10. Hi'o Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 93:29–31.
11. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 3:2.
12. Te Ohipa 10:34.
13. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 1:31.
14. Hi'o Alama 42:25.
15. Alama 42:24.
16. Te Parau Haapiiraa e te Mau Parau Fafau 45:4.
17. Hi'o Mosia 15:9.
18. Alama 42:13 ; reta tei faahuru-ê-hia.
19. 2 Nephi 31:19.
20. Alama 34:16.
21. I roto Christian Smith, *Souls in Transition : The Religious and Spiritual Lives of Emerging Adults* (2009), 156.
22. I roto Smith, *Souls in Transition*, 156.
23. 2 Nephi 2:13.
24. 2 Nephi 25:23.
25. Moroni 10:31.

Bariloche, Ra-parata (Argentine)

